

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مباحثه، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۰/۰۹/۲۶

ولي الله ملكزی

زما ختین تاج محل

گورگاني شاه جهان، د خپلي ايراني محبوبي ارجمند بانو د اروا، د ارامي پخاطر د ترک او تاتارو، هند او سند، عجمو او عربو شل زره کارگران، مهندسان او کاشي کاران راټول کړل. د اترا پرديش ايالت، د اګري په سوځونکي دوبي او باراني ژمي کي يې پنځلس کاله په مسلسل ډول د شپو په رڼو کولو او خولو په تويولو اړ کړل، ترڅو د خپلي نازولي، ممتاز محل ارمان پوره کړي. د يمن عقيق، د فارس ياقوت او د بدخشان لعلونه وکارول شول، چي د ميني، سوز او ساز دنياګي روښانه شي. تاج محل آباد شو او په گونيزو يې د سرو مښکو، سپيني کوټري په غومبر او ناڅاګانو سر شوي. د مغلي بادشاه سلامت د ابدي عشق په خاطر، د خاطر و خلي هسک او دنگو مرمرې منارو د ژوند ساندي پيل کړي. او پدي توګه د ميني او تراژيدی دغه شاهکار، پخپلي بنکلا او لر غونتوب سره، د نړی د اوو سترو عجائبو په کتار کي د خپل وجود او غرور شمله وټرله.

زما ختین تاج محل
د مقالو ټولګه

ليکوال: ولي الله ملكزی

د ليکوال لنډه پېژندنه

ولي الله ملكزی د ارواښاد استاد محمد امين ملكزی خوين، په (۱۳۳۷) لمريز هجري كال كې د كوز و ولايت د رنگ په ولسوالي كې زېږېدلی دی. لمړنی او منځنی ښوونځي يې په كوز او ثانوي دوره يې په كابل كې سرته رسولي ده. د غوايي د خوږې كودتا په لمړي كال له كورني سره يوځای، له هيواده هجرت كولو ته اړ شو.

تعليمي سفر

(۱۹۸۱م) كال كې د منځني مئوي د پوهنتون څخه په تاريخ او ژورناليزم كې ليسانس. (۱۹۸۸م) كال كې د پيښور له پوهنتون څخه د عربي ژبې په كلاسيك ادب كې ماسټري. (۲۰۰۶م) كال كې د كاليفورنيا د سانټا كلېن ډيانا كالج څخه، د عامه اړيكو او خبريالۍ په څانګه كې د اوسپنيدو وګړي.

كاري چاپيريال

(۱۹۸۷م) د حق پلچون په مياشتيني مجله كې دوه كاله ليكوالي / خبريالې او بيا يې مسئول چلوونكې. له ۱۹۹۲ څخه تر ۱۹۹۵مېلادي كال پورې د دعوت پوهنتون، د اديباتو په پوهنځي كې استازيت استاد او د پوهنتون د درې مياشتني اكاډميكي مجلې مسئول. ۱۹۹۸ د سهار خپلواک خبري آزاتس مسئول. اوس مهال، د قاموس كير افغانستان (كشوري) د ليكوالي او غږونكي ډلې غړی او د كډوالو په يوه نړيواله اداره كې د بيا مېشته كولو او كارمندانې په څانګه كې بوختيا. كه دوستان وخت او علاقه لري، نو كولاټ شي د ليكوال ليكنې، خبري او خپلي ناوريزي پورې تړلي، په گولډ، مشهور افغاني وېبساو، بيوتوب او د ملكزي په فيسبوک پاڼه (Wali Malakazi) كې ډلولي او وګوري.

ما له وړووالي راهيسي دا تلوسه درلوده چي د وفا دغه سمبول له نژدی څخه وګورم، په اړه يې نوره مطالعه وکړم او يو څه ورباندی وليکم. خو په عين حال کي، زما د ځپ ځپ او کنډر کنډر هيواد هره سوځيدلي جونګره، هره نړيدلي کودله او د هر جومات رنگ محراب او مناره، ما ته د مغلي امپراطور د تاج محل په کچه گرانه او نيازبينه ده. زه نه زر لرم او نه زور. نه کنج لرم او نه هنر. بس دغه له کني کي جوړ يو مات ګود قلم لرم چي په دی وروستيو څو کلونو کي می اته شپيته څيړني او مقالې ورباندی وکارلي او د کاغذ مخ می تور کړ.

ما په خپل دی کتاب (زما ختین تاج محل) کي يواځي هغه اوه څلويښت مقالې انتخاب کړيدي چي په مشهورو افغان سايتونو او ويبپاڼو کي خپري او هره يوه يې په خپل وار سره، له دوه زره کرته زیاته کتل شوي او لوستل شوېده. له پيل تر پايه، ما هڅه کړي چي د سولي تت غږ، د خلکو غورونو ته ورسيري. زه د توري له برکت، اهميت او ضرورت سره آشنا يم، خو نن د توري ځای قلم او د زغري ځای ډرون نيولی دی. نو په کار ده چي د ټوپک د ماشی

د پاڼو شميره: له ۱ تر ۲

په ځای، د قلم بڅې نوکې تیرې او رنگ یې لا رنگین شي. مور په تیرو څلویښتو کلونو کې ډول ډول وسلې او نسخې و ازمايلې، خو د قلم او کتاب نسخه مو په تاخچو کې د تعویذ په شان پوښلې ساتلې ده. نن زموږ په پرني وطن کې هره خوا، ځولې ځولې غمونه دي، وپرونه دي او انگولاوي. هر لوری، بې خازې او گمنامه قبرونه دي، سلگي، وپرونه او ماتمونه دي. نکريزي په لاس ناوي، بوري ميندي او ملا کروپي پلرونه د خپلو ورکو عزیزانو د لارې خاپونه څاري. زه پدی بارو يم چې د روان خونري ناورين يو لامل همدا دی چې په جگره کې د بنکيلو اړخونو اکثریت، د جنگ او فرهنگ ترمنځ توپير نه کوي، بلکې جنگ یې فرهنگ گرځولی دی. خو حقیقت دادی چې ژوند بنکلی او جنت ته تللي لارې د بی گناه انسانانو په کوپړيو نه تیريږي، بلکې جنت ته ننوتل، نورو ته د ژوند په بېلو کې دی.

ټول پوهیرو چې په روانې پردی جگره کې یوه میرمن هم په انتحار او انفجار کې لاس نه لري، خو تر هر چا زیات همدوی ځورېږي او کړيږي. ما د دی کتاب په شپږو مقالو کې زیار ویستلی چې په ټولنه کې د میرمن د مقام او حیثیت په اړه بیا بیا یادونه وکړم چې بنځه حوره نده، هغه پوره انسان دی، اراده لري، غوښتنې لري او د خپل ځانگړي شخصیت او هویت مالکه ده. باید په پام کې ولرو چې عقیده او عقده څنگ په څنگ مزل نه شي کولای او ستونزه په دین کې نه ده، په دیندار کې ده.

د اسلام د ستر پیغمبر (ص) سنت او تلپاتې لارښوونې، د دوو راشدو خلفاوو بې جوړې رهبریت، د ابراهیم خلیل الله شخصیت، جنتي فتواگانې او دزوخي جنگونه، د سیاسي لوبغاړو بزملي او مللمي سیاستونه، د وجدان پیغرندي، د ډیورنډ په لیکه میشت د اصحاب الکهف د لارې مدعیان، د درويزي کلتور، پټه کورونو او څرگنده بی وسې، د سعودي عربستان هڅې، د ایران مداخلې، د برما د مسلمانانو غمیزه او د ترکی ټولټاکنې، نور هغه مضامین دي چې پدې کې کتاب راټول شويدي.

منم چې وړیا فیسبوک، یوتیوب او نورو ډله ایزو وسایلو د رواجي رسنیو او په ځانگړي ډول د کتاب لوستلو گراف حتی په پرمختللو هیوادونو کې زښته زیات را ښکته کړیدی. له بده مرغه زموږ په هیواد کې د څلورو لسیزو مسلسلو کور رنکو جنگونو، بهرنیو برغلونو او د بدنیته گاونډیانو پوځي او کلتوري تاراکونو د (ت) حرف د توري، (ب) د ټوپک او د (ب) حرف د بم سمبولونه وگرځول او پایله کې د کتاب او کتابتون سره علاقه، په خروار کې چپناکی شوه. خو زه بیا هم ستاسې په څیر، پدی عقیده يم چې کتاب ښه ملگری، گټوره سپما او په زړه پورې مشغولا ده. نو له ځانه سره مي وپتیبله چې وری په لاس د یوسف د خریدارانو په کنار کې ودرېږم. د پښتو ژبې د څیړونکو او لیکوالانو له کاروان سره د منزل په لور، په مزل کې له دوی سره په څارپوڅي ملتیا وکړم.

د ډیرو ښاغلو او منلو دوستانو هر یو، په جرمني کې د محترم شاعر او لیکوال استاد مسعود فاراني، په کالیفورنیا کې د لیکوال او څیړونکي محترم ډاکټر عبدالرحمن زماني، په ډنمارک کې د ادیب او سپرغی وپېپانې د چلونوکی محترم عبدالملک پرهیز او په ناروي کې د خپل گران ژورنالیست او د دعوت میدیا او افغان سباوون له بنسټگر محمد طارق بزگر څخه نړی مننه کوم چې په خپلو مقدمو او سريزو سره یې دی کتاب ته رڼا او ځلا وښلله. د (هاشمي د څیړني او ژباړي مرکز) ته هم کور ودانی وایم چې د کتاب په چاپ او ډیزاین کې یې خپله مسلکي او تخنیکي همکاري وکړه.

همدا رنگه د خپلې میرمنې مننه کوم چې د کتاب په زیاترو لیکنو کې گټوري مشورې را کړې او د خپلې ننگور هم منندوی يم چې د کتاب د پښتني (وقایې) د بهرني مخ لپاره یې په ډیر زیار او مهارت سره د تاج محل دغه بنکلي انځور برابر او رسم کړ. خپل ځان د ټولو هغو درنو لوستونکو د پور، پوري گنم چې زما دغه مقالې یې د افغان جرمن آنلاین، تاند، روهي، دعوت میدیا ۲۴، ټول افغان، سپرغی، لر او بر او بیوا په ویپیانو او سایټونو کې لوستي او مسلکي او تخنیکي مشورې یې را کړيدي.

بس همدومره به ووايم چې، قدرمنو دوستانو! د برياوو او خوښيو لارې مو، له لاره وو ډکې.

په مینه او مننه،

د سکرمینو ښار، کالیفورنیا